

گزارش

گپ‌وگفتی با سه نفر از هنرمندان حاضر در نمایشگاه جواهرسازی هنری معاصر در گالری آریا

جوهرات هنری احساسات را در گیر می‌کند

آزاده جعفریان | جواهرسازی معاصر رشت‌های است که این روزها بسیاری از هنرمندان روی این موضوع مانور می‌دهند و از اهمیت این حوزه باخبرند. هنرمندان نقاش و مجسمه‌ساز مطرح نیز به این سوآ آمده و تصمیم گرفت‌اند از تم آثارشان مجسمه‌های پوشیدنی را خلق کنند که به‌صورت جوهرات معاصر مطرح می‌شود. آنچه در این‌گونه آثار مهم است، ایده هنرمند و همسویی آن با هنر معاصر دنیاست.
گالری آریا در این زمان فقدان چنین نمایشگاهی را در میان رشته‌های هنری احساس کرده و نمایشگاه جواهرسازی هنری معاصر را برپا کرده است. این نمایشگاه با همکاری کوین مورای، کیوریتور و سردبیر مجله کارلند که یکی از داوران این نمایشگاه هم بود، برگزار شد.
آنچنان که از نام این نمایشگاه برمی‌آید این تجربه از نخستین گام‌های جدی در معرفی جواهرسازی به‌عنوان یک مدیای هنری مستقل است. مدیایی که باوجود وجه مصرفی آن در ایران چندان به آن پرداخته نشده است. شاید مهم‌ترین وجه در این مدیای هنری توجه به ایده و خلاقیت در ساخت جواهر است. هر چند مترتال هم به‌عنوان اصلی مهم در جواهرسازی مورد توجه است، اما بیشتر آثار این نمایشگاه با توجه به اهمیت مستقل بودن اثر به‌عنوان یک رسانه هنری به دنبال تعمیم قابلیت‌های بصری و مفهومی جواهر است که در رابطه با بدن انسان اهمیت پیدایی کند.

ایجاد تغییر در صورت ظاهری اشیا
بنفشه همتی هنرمندی است که چند سالی است در حوزه جواهرسازی معاصر فعالیت می‌کند و آثارش در داخل و خارج از ایران به نمایش درآمده است. او به‌تازگی نمایشگاهی از مجسمه‌های پوشیدنی‌اش در شهر رشت برپا کرد که با استقبال قابل‌توجهی نیز روبه‌رو شد. آثار همتی گاهی چنان فیگوراتیو هستند که نمی‌از رخ انسان را دربرمی‌گیرند و گاهی نیز مانند انگشتر مکعب خیال فضایی انتزاعی را

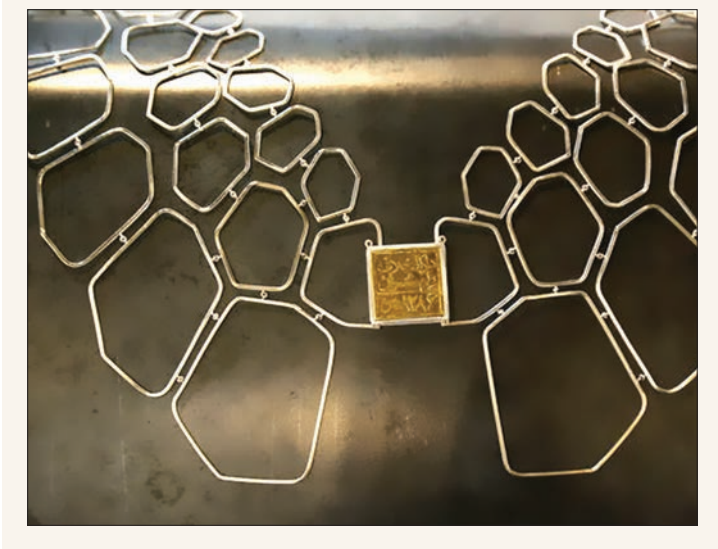
برای خود ساخت‌ه‌اند. او که آثارش در نمایشگاه جواهرسازی هنری گالری آریا به نمایش درآمده، گفت: در زیورآلات و جواهرسازی هنری معاصر دو مورد اساسی وجود دارد که باید به آن توجه کرد؛ مسأله گسترش مواد و انتقال مفهوم. وی ادامه داد: امروز مسأله جسارت در گسترش مواد وجود ندارد و اغلب افرادی که وارد این حوزه می‌شوند از حیطه صنایع دستی یا گرافیک هستند اما این مسأله اهمیت دارد که ما چگونه با این مقوله برخورد می‌کنیم، چراکه ما داریم روزمره مردم می‌کنیم.

این هنرمند و پژوهشگر گفت: در این مقوله می‌توان رویکرد‌های متفاوتی داشت. من مجموعه‌ای به اسم «فاصله» دارم که در آن مجموعه، مدتی از برخی شهرها عکاسی و بعدتر از همین مترتال‌ها در جواهرسازی استفاده کرده‌ام. البته مینا بسر تجلیل از بناهای معماری نبود و من از در و پنجره به‌عنوان مدخلی برای ورود و یک عنصر در اثرم استفاده کرده‌ام. همتی گفت: در مجموعه «وسان» من چالش سلف پرتره‌های خود را به جواهر بدل کردم و در یک کار مشترک که با آقای بهنام کامرانی داشتم درباره مفهومی خاص در فلسفه «دلوز» کار کردیم.

وی اظهار داشت: سعی می‌کنم فلسفه را در جواهرسازی خود درنظر داشته باشم. در این شاخه هنری، اشیاای روزمره در جایی قرار می‌گیرند که قرار نیست آن‌جا باشند. به‌عنوان مثال وقتی یک لولای در را به‌عنوان کانسیپت اثر انتخاب می‌کنید و آن را روی بدن قرار می‌دهید، این اتفاق یک‌سری مفاهیم را در تضاد با جسم ایجادمی‌کند.

این هنرمند و پژوهشگر گفت: زیورآلات و جوهرات هنری به گونه‌ای عمل می‌کند که کسی که آن را می‌پوشد بتواند با توجه به صلابت اثر خود به‌عنوان پوشنده با اثر ارتباط برقرار کند. درواقع جواهر هنری برخلاف این‌که همیشه همه می‌خواهند یک زیبایی را در جواهر ببینند، عمل می‌کند. جواهر هنری باید تولید حسنی باشد که به واسطه آن احساسات مختلف را درگیر کند.

همتی گفت: جواهرسازی هنری باید به گونه‌ای باشد که بتواند تفاوت نگاه فردی که آن را استفاده می‌کند، منعکس کند. من در اثری لولای دری را

فرهنگ و هنر

گفت‌وگوبا «امیر حسین دلبری» به‌بهانه‌نمایش آثار جدیدش در گالری ثالث

از پارکوی تا هفت‌تیر، نشسته‌ام به تماشا

هفت‌تیر، نشسته‌ام به تماشا... اشاره کنم.

● **در همین نمایشگاه آثاری وجود دارد که در آن خوشنویسی و خط، هویت ایرانی به آثار می‌دهد، البته خطوطی که در آثارت وجود دارد در یک روند به‌جایی می‌رسد که مخاطب صرفاً خطوط را می‌بیند و توجهی به خطوط نوشته‌شده ندارد...**

ترکیب‌بندی‌هایی که من در خوشنویسی‌هایم دارم مورد پسند خوشنویسان نبود، چون من ساختار را بهم می‌ریزم. و من بعد از نمایشگاه پاریس، کاتانا و نمایشگاه گروهی که با دوستانم داشتم، متوجه‌شدم که خوشنویسی فقط در ایران جذاب است و برای مخاطب خارجی چندان جذابیت ایجاد نمی‌کند، چون نمی‌تواند آن را بخواند. بنابراین در آثارم مثل اثر فریادیا تولد، از خوشنویسی به‌صورت‌فرم استفاده کرده‌ام. باین اتفاق اثر همچنان هویت ایرانی را داشت و ضمن حفظ زیبایی‌ارانی، نگاهش نیز یک‌نگاه‌بین‌المللی شد. این اتفاق به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده افتاد. شاید اگر این کار راستقیما انجام می‌دادم، جواب نمی‌داد.

● **در واقع می‌شود گفت بنیان نمایشگاه «این‌گونه شیوه‌های مدارا» مجسمه است و در کنار آن جواهرات هم ارائه شده‌است؟**

بله. می‌خواستم بگویم که جواهرات من همه قابلیت این را دارند که مجسمه شوند. این وجه تمایز را با مجموعه‌های دیگر می‌توان در این نمایشگاه دید که مخاطب هم می‌تواند به آن برسد و در کند که جواهرسازی هنری نوعی از جواهرسازی است که می‌تواند مجسمه‌شود.

● **در این نمایشگاه شما ۲ کتاب به نام «این‌گونه شیوه‌های مدارا» مجموعه جواهرات و کتاب دیگری با همین عنوان از مجموعه مجسمه‌های آثار رونمایی کردید. چه‌شد که تصمیم گرفتید کتاب چاپ کنید؟**

ببینید الان در یک زمانی یک کلاس می‌گذارم که

پایان‌نامه، پروپوزال و مقاله توزیع می‌شوند، روی بوم کلاژ شده‌اند و جمله‌معروف پشت‌اسکناس ۵هزار تومانی «دانش اگر در ثریا باشد مردانی از سرزمین پارس به آن دست خواهند یافت» به‌کنایه و نقد دانش این روزهای ایرانیان در آن نوشته‌شده‌است.

همچنین بر پهنای وسیع در گالری ثالث، دیواری مفروش از پاکت‌های سیگار وجود دارد که در عین سبیدی و چشم‌پوزایی به جهت زبان‌باربودن این محصول، یک تضاد جالب توجه ایجاد کرده است. با امیر حسین دلبری درباره نمایش آثار جدیدش و روند جواهرسازی معاصر به‌گفت‌وگو نشستیم

● **مجمعه‌های پوستی در مجموعه اخیرتان که این‌روزها در گالری ثالث به تماشاست یک روند جدید در کار شما محسوب می‌شود. بظنور نیست؟**
بله، در سال ۹۱ اتفاقی برای من رخ داد که بخشی از آن شخصی و بخش دیگری‌اش اجتماعی بود. این اتفاق از لحاظ روحی مراد چار و سختی‌اش کرد. در این شرایط می‌خواستم وقتی آدم‌ها و اتفاقات پیرامون‌شان را می‌دیدم، بی‌برده تصویر ذهنی‌ام را بیان کنم. البته قبل‌تر نیز در آثار نظیر اثر فریاد این کار را کرده بودم ولی آثار می‌خواستم آدمی را نشان دهم که دیگر آستانه تحملش را از دست می‌دهد، بنابراین مجموعه مجسمه‌های پوستی بالا‌پای‌آ آماده‌شدند و مثلاً اثری را تهیه کردم که در آن آدم سر ندارد. من خواستم زشتی‌ها را نمایش دهم ولی چالش اصلی‌ام این بود که زشتی‌ها را باید زیبا نمایش می‌دادم که همین کارم را جالب و سخت می‌کرد. از عناوین جالب این آثار یاری‌تار بگویم که سعی کردم با توجه به تکنس‌خوبدن مجسمه‌ناهایی خاصی ریز برای‌شان انتخاب کنم. از جمله این آثار ما باید به عروسی خوبان، حوالی ستار خان یا تخت‌طلووس شاید هم میرداماد فردی نمی‌کند، ایستاده‌ام به غرامت، از پارکوی تا

علیرضا بخشی استوار | امروزه موج جدیدی از خلق و فروش مجسمه در ایران راه افتاده است. مجسمه‌هایی که از نظر اجرا و ایده با نمونه‌های بین‌المللی رقابت می‌کنند

است. «امیر حسین دلبری» هنرمندی‌ست که در این وادی نتایج‌اش هم حضور نسل جدیدی از مجسمه‌سازان معاصر است. «امیر حسین دلبری» هنرمندی‌ست که در این وادی بسیار زحمت کشیده و راه درازی را پیموده است. دلبری این‌بار از جواهرات هنری‌اش، مجسمه ساخت‌ه و آنها را در قالب مجسمه‌های معاصر در گالری ثالث به‌نمایش گذاشته است. «این‌گونه شیوه‌های مدارا» عنوان این نمایشگاه است که این هنرمند در آن ۳۲ مجسمه کوچک، ۲ مجسمه بزرگ، ۵۲ عدد جواهرات هنری و ۲ چیدمان با به‌نمایش گذاشته است. وی در کنار این آثار از کتاب مجسمه‌ها و جواهرات هنری‌اش باهمین عنوان نیز رونمایی کرد و در کنار آنها کتاب دیگری نیز با نام «هویت عاشقی» که به‌زیر طبع آراشته‌شده در اختیار مخاطبان قرار گرفت.

مجمعه‌های جدید دلبری پوسته‌هایی از انسان هستند که تنها فیگور را مشخص می‌کنند و در درون خالی‌اند. جواهرات هنری هنرمند نشان از هویت ایرانی دارد و ترکیبی از سنت و مدرن‌سیسم را به‌نمایش گذاشته است. در کنار این آثار ۲ چیدمان به‌شکل اسکناس‌های ۱۰ و ۵ هزار تومانی هستند که به‌رنگ‌نمایی شده‌اند. اثر نخست که در رادر وجود مخاطب می‌دواند، تصاویری از اعضای بدن انسان مانند قلب، کلیه، قریز چشم و... را بازتاب می‌دهد که در محیط‌های بیمارستانی، توسط بیماران آگهی می‌شوند. هنرمند این آگهی‌ها را روی بوم کلاژ و تابلش کرده آنها را پاک و مخدوش کند، همان رفتاری که روی دیوارهای شهر با آنها می‌شود. بیت معروف سعدی «بنی آدم اعضای یکدیگرند» در این اثر تغییر‌معداری یافته‌است.

در اثر دیگر هنرمند، اعلامیه‌هایی که درباره نوشتن زیبایی‌شناسی را به‌چالش می‌کشد. این هنرمند مجسمه‌ساز گفت: جواهرسازی هنری معاصر بسا رویکردی میان‌رشته‌ای و با استفاده از قابلیت‌های رشته‌های تجسمی و کاربردی مثل مجسمه‌سازی، نقاشی، صنایع‌دستی، طراحی صنعتی، طراحی لباس و مد به‌عنوان یک رسانه مطرح است. جواهرسازی در هنر معاصر با تأکید بر تنوع مترتال، تنوع ارایه، ارتباط با بدن و تأکید بر مسأله اعتبار‌های اجتماعی شکل گرفته است و امروز به جواهر به‌عنوان یک ابزار اجتماعی نگاه می‌کنند.

شمسی‌زاده اظهار داشت: جواهرسازی هنری معاصر، نقشی تأثیرگذار در روابط انسانی و تعیین هویت‌های فردی و اجتماعی دارد. آگاهی اجتماعی و فردی انسان امروز به‌عنوان

مصرف‌کننده، جواهر معاصر را تحت‌تأثیر خود قرار داده و مفاهیمی چون هویت، قدرت، جنسیت، سلطه و غیره وارد عرصه جواهرسازی معاصر شده است. وی گفت: محورهای اصلی جواهرسازی هنری معاصر را می‌توان در معنی و مفهوم، مجسمه کوچک، هنر پوشیدنی، بدن به‌مثابه بوم، کانتکتس یا زمینه، مولفه‌های بالارزش بودن و هنر ارتباطی دسته‌بندی کرد.

وجود فرم جنینی در آثار و کیلی را می‌توان بروز نگاه زنانه در آثارش دانست، وی با بیان این که پیام این دوره کار‌های من یک نوع پیام آشنی و امیدبخش است که با وجود این که ظلمت وجود دارد، اما می‌شود آن را کنار زد، گفت: چنین نشانه زایش و امید است و طبیعتاً چون من یک زن هستم شاید اصلی‌ترین چیزی که در دنیای زنانه خیلی صریح و سریع به آفرینش و امید اشاره می‌کند، همان جنین است. انتخاب این فرم اصلا به عمد نبوده و قصدی داشتم روی زنانه بودن کار تأکید کنم، اما فکر می‌کنم این اتفاق بنا بر یک نیاز درونی شکل گرفت، چون قوی‌ترین فرمی که می‌تواند معنای موردنظر من را برساند همان فرم جنین است که در کارهایم آمده و هرقدر اغتشاش دنیای درونی بیشتر و به زندگی ما نزدیک‌تر شده، این فرم‌های جنینی هم مشخص‌تر و

عده‌ای از علاقه‌مندان روی صندلی‌ا ن می‌نشینند ولی تکلیف آن جوانی که در پوشهر زندگی می‌کند و علاقه‌مند و مستعد به جواهرات است، چیست؟ در کشور ما اصولاً توزیع سواد بصری عادلانه نیست، بنابراین من حس کردم انتشار کتاب به‌خاطر گستردگی که دارد می‌تواند یک اتفاق مثبت باشد، چراکه از طریق آن جوانان می‌توانند با مبانی و تکنیک‌های جواهرسازی آشنا شوند. از تمامی کلاس‌هایی که در دانشگاه و هنرستان جواهرسازی تشکیل‌شده، حتی یک جزوه هم بیرون نیامده است. روزی که جلسه‌ای برای شروع دانشگاه طلا و جواهر برگزار شد، من گفتم که بهتر است تدریس در این دانشگاه یکسال به تعویق بیفتد تا در این مدت همه اساتید بانظر یکدیگر، کتابی مدون را منتشر کنند و آن کتاب در سراسر کشور به‌عنوان منبع اصلی تدریس شود ولی عده‌ای مخالفت کردند و گفتند که کلاس‌ها باید برگزار شود و سپس در حین برگزاری کلاس‌ها می‌شود کتاب هم منتشر شود. به‌هر حال تدریس در دانشگاه آغاز شد و دیگر هیچ‌وقت آن کتاب تدوین و چاپ‌نشد.

● **به‌نظر شما به‌عنوان شخصی که جواهرات هنری طراحی می‌کنید، جواهرات معرف چیست و چه کاربردهایی دارد؟**

در زمان انسان‌های اولیه، یک آدم قدرتمندی در یک قبیله بوده که به شکار شیر می‌رفته‌است. او برای آن که شکار شیر را اثبات کند، دندان شیر را در آورده و یک نخ از آن رد می‌کرده و با آویزان کردن آن به خودش، جایگاهش را اثبات می‌کرده‌است. بنابراین جواهرات از آن زمان تا به امروز، معرف طبقه اجتماعی آدم‌هاست. استفاده از جواهرات مثل لباس پوشیدن می‌تواند طبقه اجتماعی آدم‌ها را مشخص کند. کسی که جواهرات هنری استفاده می‌کند، علاقه‌اش به مقوله فرهنگ و هنر را نشان داده و کسی که انگشتر الماس بر دستش دارد، می‌خواهد طبقه اجتماعی‌اش را به‌رک‌بخشد. این کار بردی است که جواهرات دارد، همچنین جواهرات را می‌توان به تابلوهای هنری هم تشبیه کرد. شما وقتی به خانه یک نفر می‌روید، از طراحی خانه‌اش و تابلو‌هایی که استفاده می‌کند می‌توانید طبقه اجتماعی او را متوجه شوید. جواهرات در برخی از کشورها به جز نلسان دادن جنبه اجتماعی و جایگاه فرهنگی، کاربرد‌های دیگری هم دارد. مثلاً در کمستان زیورآلات خانم‌ها صدا می‌دهد، چون اگر مردی در کوچ‌های صدای زیورآلات خانم‌ها را بشنود، متوجه می‌شود که یک خانم آن‌جاست و رویش را آن طرف می‌کند. کسان خانم‌رد شود. تر کم‌ن‌ها برای تمام درایی‌شان اسم از اسب و زمین و اسسم می‌گذارند، چون برای‌شان اهمیت دارد و مهم است که آنها را زینت کنند تا وضع خوب اقتصادی‌شان را به دیگران ثابت کنند. آنها به زیورآلات زن‌شان هم اهمیت می‌دهند، چون زن را هم چیزی از درایی‌شان می‌دانند و می‌خواهند با آن طبقه اجتماعی‌شان را نشان دهند. زیورآلاتی که روی کلاه زنان تر کم‌ن وجود دارد هم معنای خاص خودش را دارد و موقعیت زنان را نشان می‌دهد. آن زیورآلات مشخص می‌کنند که زن تر کم‌ن، مجرد، نامزد، عقد کرده، مزوج یا به همسر یک متوفی است. در اقوام ایرانی نیز زیورآلات کاربرد‌های مختلفی دارد ولی در ایران کاربرد عمومی زیورآلات معرفی اعتقادات و جایگاه‌های اجتماعی افراد است. افرادی که زیورآلات هنری استفاده می‌کنند، می‌گذارند یا به فرهنگ و هنر نشان داده و عده‌ای نیز که اهل مد و فشن هستند به دنبال آثار متفاوت بوده و عده‌ای به‌دنبال آثار فانزتی و بیزرق‌بوق می‌گردند. البته در مورد آثار فشن و فانزتی، زیورآلات نمی‌تواند مفرد طبقه اجتماعی افراد باشد. در ایران از گذشته جواهراتی وجود داشته که امروز دیگر کاربرد قبلی خود را ندارند. مثلاً پیشین کلاه در دوره قاجاریه یا خنجر در سده‌های پیشین به‌عنوان جواهرات استفاده می‌شدند ولی الان جای خودشان را به اشیاای مثل جاسویچی داده‌اند که خیلی با استفاده از جاسویچی طلا، طبقه اجتماعی‌شان را نشان می‌دهند.

ایجاد شد، می‌گویند: «دوره جدید کار‌های من حاصل تجربه سفری به نیویورک است. در ورود به این شهر با مجموعه‌ای از ساختمان‌های بلند و سربه‌فلک‌کشیده روبه‌رو می‌شسود که با فضای ذهنی ما شرقی‌ها بسیار متفاوت و متضاد است. این تجربه بر شخصیت درونی من هم تأثیر گذار بود و نتیجه آن در تابلو‌هایم دیده می‌شود. برای تصویر این فضا و تأثیری که بر ذهن من داشت از ابزار جدید فلزات و کلاژ استفاده کردم که پیش از آن در کار‌هایم وجود نداشت. هر قدر تجربه‌تریات من در زندگی بیشتر شد، احتیاج به مواد و فضای جدید را در کار‌هایم احساس کردم و دنبال چیزی می‌گشتم تا درونیات خودم را هر چه بیشتر تصویر کنم، بنابراین کلاژ‌ها به آثارم راه یافتند و در این زمان نیاز داشتم که علاوه بر هنرشناسی امید و خوش‌بینی در دنیای مملو از تاریکی و ابهام است.

به شرق و درون اختصاص دارد این تأثیرپذیری به چشم می‌خورد. غیر از این فرم مهره‌هایی که شبیه زیورآلات تر کم‌ن است، حتی آن فرم‌های پیچان ابر‌ها به سنت نگارگری ایران اشاره می‌کند و خیلی اصول دیگر مانند قلم‌گیری‌ها و استفاده از بافت‌ها و رنگ‌هایی که در نقاشی ایرانی هست، همه بنا بر نیاز درونی و گرامیداشت نقاشی ایرانی در کار‌هایش وجود دارد. مخاطبان آثار و کیلی به‌خاطر دارند که نخستین حضور آسمان‌خراش‌ها و فضای شهری در آثار او به نمایشگاه «شهرپور» در گالری و ماهمهر و سال ۹۱ برمی‌گردد. مهم‌ترین تفاوت این آثار با کار‌های قبلی و کیلی، ایجاد فضای دوگانه در تابلوها بود که تلفیقی از بافت‌های نرم و فرم‌های منحنی برخاسته از روح شرقی و در کنار آن فضای سرد و تیره یک شهر مدرن غربی را به نمایش گذاشت. و کیلی برخلاف بسیاری از هنرمندان که کار خود را با هنر فیگوراتیو آغاز کرده‌اند و سپس به سمت انتزاع می‌روند، در نخستین آثار خود فضایی انتزاعی را نمایش می‌داد که با حذف عناصر شناخته‌شده، محیطی ماورایی را نمایان می‌کرد، اما او به مرور بر عناصر بصری آثارش فرد و اشاره‌نا را به آنها اضافه کرد. و کیلی در مورد تغییری که از پنج‌سال پیش در آثارش